

Bäsdeşler / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Oýlanmalar, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Bäsdeşler / hekaýa ...Serhet birikmesiniň täze gurlan sport toplumynyň içi esgerlerden, serkerdelerden hyryn-dykyndy. Hemmeleriň gözi hem sport toplumynyň merkezindäki daşyna dört sany galyň ýüpden germew aýlanan göreş meýdançasyndady. Bu gün serhet birikmesiniň içindäki sportuň dürli ugurlary boýunça ýaryşyň üçünji – esasy günüdi. Sebäbi bu gün deslapky göreşlerde ýeňip, birikmäniň esgerleriniň arasynda kikkoksing boýunça ýaryşyň ahyrky tapgyryna gatnaşmak mümkinçiligini gazanan iki esgeriň haýsynyň ýeňiji hökmünde serhet birikmesiniň abraýyny Döwlet serhet gullugynyň ähli birikmeleriniň we bölümleriniň ýeňijileriniň gatnaşmagynda geçirilýän ýurt möçberindäki ýaryşda goramalydygy kesgitlenýärdi.

Eminiň garşydaşlary göreş meýdançasyna çagyrmagyna juda ujypsyz wagt galypdy. Geým çalşyrylýan otagda endamyny sowatmazlyk üçin ellerini-aýaklaryny silkeleşdirip ýören Merdan uly-uludan demine alyp, rahatlanmaga dyrjaşýardy. Dogrusy ol juda tolgunýardy. On ýaşyndan bäri ýokary tejribeli halypadan tälim alan Merdan üçin deslapky göreşlerde tejribesiz garşydaşlaryny ýeňmek beýle bir kyn düşmändi. Çünki möhletleýin harby gulluga geleninden bäri sport bölümünde gulluk edýändigini zerarly geçen bir ýylynyň dowamynda-da ol türgenleşiklerini arasyny ýeke gün hem kesmändi. Şonuň üçinem onuň taýýarlygy, çalasyňlygy, zarbalarynyň kuwwatlylygy, göreş usullarynyň-tärleriniň gözeilmez tizligi has-da ýokarlanypdy. Ýöne ol geçen iki günüň dowamynda özüniň häzirki garşydaşy – serhet galalarynyň ätiýaçlygy bölümüniň seržanty, ýene-de dört-bäş aýdan harby gullugynyň möhleti tamamlanýan Annamerediň geçiren deslapky göreşlerini hem görüpdi. Görmäge göz gerekdi. Onda-da tejribeli pälwanyň gözi. Suwulgan ýaly sypjyklyk bilen garşydaşlarynyň ýeke zarbasynyň hem nyşana degmegine mümkinçilik bermeýän pälwan ýigit göreş

meýdançasýnda kebelek bolup gaýmalaýardy. Iň agyr – 91 kg agramdan ýokarda çykyş edýär diýmersiň. Edil “ýelek agramly” diýilýän pälwanlar ýaly çalasyn hereket edýärdi. Garşydaşyny göreş meýdançasynyň içinde pyrlap-pyrlap, enter-pelegini çöwürýärdi-de, birdenem özüniň tutuş aýy agramy bilen hüjüme geçýärdi. Özünden gaçylýandygyna köhi gelip, kikkoksingini iň esasy ýörelgesi bolan ätiýaçlygy unudan, heniz nijeme göreşlerde bişişip ýetişmedik gögele pälwanyň üstüne üç-dört sany bişen kerpiji birbada pytradýan zarbalaryň tapgyry dumly-duşdan ýagyp başlaýardy. Göz açyp-ýumasy salym geçip-geçmänkä-de ussat pälwanyň sungatynyň pidasy bolan gögele, gullukdaşlaryndan müýnli gözlerini gizlemäge çytraşyp, ýüzüni sallap göreş meýdançasýndan çykyp gidýärdi.

-Ussada ussat diýmeli. Heniz beýle tejribeli pälwan bilen iş salşyp görmändim-diýip Merdan içki tolgunjyny nädip daşyna çykaranyň hem duýman galdy. Bada-badam özi-de duýman pysyrdysynyň dowamyny içinden oýlandy: “Masgara bolaýmasam ýagşydyr-ow!” Ol gezmeläp ýörşüne otagyň diwaryna ýelmenen adam boýy aýnanyň önünde togtady. Närazylyk bilen öz şekiline birläý göz aýlady. Aýnadan oňa gujurly gollary, baldyrlary çykyn-çykyn bolup duran, döşleri gapak ýaly, daýaw pälwansypat, bugdaýreňk ýigit parahatlyk bilen garaýardy. Emma siňe seretseň onuň keşbiniň göýä hiç bir zadyň önünde sarsmajaga-mizemejege çalyň edýän parahatlygynyň aňyrsynda ysgynsyzja howsalanyň, özüne ynamsyzlygyň ýumşak ýere düşen ýagys gurçugy deýin gowuşgynsyzja gymyldap durandygy bildirýärdi.

Merdanyň öz tolgunjyna, mejalsyz howsalasyna gahary geldi.

“Ýeri güýçli bolsa bolupdyr-da! Gaty gitse ýeňer-dä! Ýaryşyň manysy hem güýçliniň gowşakdan üstün çykmagy ahyry! Näme şu wagta çenli ýanyň ýere degmändigini üçin özüňi Göroglynyň “berekallasyna” begenip, sähel salymda yetmiş iki pälwany ýanbaşyndan agdaryp goýberýän ýeňilmezek Galandardyrýn öýdäýdiňmi?! “Düýeden uly pil bar” diýipdirler. Ahyry bir gün senem ýeňen tapylmaly bolar ahbetin. Ýykylsaň ýer göterýär. Ýeňilseň mundan beýläk türgenleşiklere has beter durkuň-düýrmegiň bilen berilmeli bolarsyň...” diýip serhetçi

ýigit özüne gyjالات gatysykly göwünlik berip çuslanmaga başlady.

Şol pille-de näme üçindir serhet birikmesiniň maliýe bölümünde işleýän esger gyz Jahanyň mähirli keşbi onuň hyýalynda janlandy. Näzenin gyz her gün irden serhet birikmesiniň derwezesinden girip, esgerleriň maşk edip ýören türgenleşik meýdançasynyň deňesinden işleýän ýeri bolan birikmäniň dolandyryş binasyna geçip gidende Merdan onuň yzyndan garap aňk bolup galýardy. Gardan ak alkymy, hemişe gülgüne öwsüp duran, dähedem-dessemläp barşyna haýsydyr bir pikirine bildirer-bildirmez gülümsirände bir enaýy çukanajyklar emele gelýän ýaňaklary, gyrmyzy reňkiň goýusyna gaýra dur diýdirýän pisse dodaklary, keman gaşlaryň, peýkam kirpikleriň goragynyň astynda garan ýerini eredip barýan, ýürek gopduryjy bakysly maral gözler... Endamyna şapylaşyp duran harby geýimi bolsa kady-kamatyna has-da gelşik berýär... Ýarym ýyl bäri daşyndan synlap, guwanyp-doýup bilmän ýörse-de, gijeler düýşünde bolaýmasa ýeke saparam kelam agyz gepleşip görmedik näzenininiň gül jemalyny göz öňüne getirende juwan ýigdiň hyjuwly bedenine ýeňiljek, juda süýji galpyldy indi. Birhili süňňi gowşap gitdi.

-Göreş meýdançasyna serhet galalarynyň ätiýaçlyk bölüminiň seržanty Annameret Batyrow we sport bölüminiň esgeri Merdan Agaýew çagyrylýar!

Eminiň ses güýçlendirijilerden çykan çakylygy Merdanyň depesinden ýekedaban bilen urlan ýaly, tutuş süňňüni sarsdyrды.

-Owf, başlady-ow! Indi Jahanyň gözünüň öňünde ýepbeklenäýsem, tüýs bolaýjak! Owalam-a ondan umydym üzükdi welin, şondan soň-a asyl gören ýerinde seňrigini ýygryp geçer...-diýip Merdan burnuna siňdirip, eşidiler-eşidilmez hümürdedi-de, göreş meýdançasyna tarap ugrady.

Garşydaşlaryň ikisi hem göreş meýdançasyna bir pursatda diýen ýaly bardylar. Kömekçisi bolan gullukdaş esgeri göreş meýdançasynyň daşyndaky ýüpleriň üçüsini aşak basyp, birini ýokaryk galdyryp, Merdana ýol açdy. Ol eglip meýdançanyň içine girmekçi bolanda birdenkä, tomaşaçylaryň öň hatarynda serhet

birikmesiniň dolandyryş düzüminde işleýän beýleki zenanlaryň arasyndan özüne garşy dikanlap garaýan goşa garamyk bilen nazary çaknyşdy. Onuň ini tikenekläp gitdi. Ýaňy bir, dem salymdan başlajak göreşe taýýarlanyp gyzyp, gatap ugran bedeni goram-gowşak boldy. “Bolaýdy öýdýän! Häzir bu goşa garamygyň öňünde masgara bolaryn!” diýen pikir aňynda ýylpyldanda pälwan ýigdiň ýüregi gysyp gitdi. Onda-da ol kömekçisine syr bildirmejek bolup, çalasyňlyk bilen göreş meýdançasynyň içine girdi-de öz künjüne bardy.

“Boldy! Başlamankam ýeňildim! Hemmesine-de şol goşa ýylldyza çalyň edýän garamyklaryň garaýşy günäkär” diýip oýlanan Merdanyň öz-özüne, Jahana, daş-töweregindäki adamlara, Annamerede, umuman ýagty jahanyň ähli zadyna gahary gelip ugrady. “Ýeri näme üçin sen şu birikmä işe geldiň diýsene?! Asla men näme üçin seni gördüm ahyry?!” diýip içinden gahar-gazap gatyşykly umytsyzlyk bilen oýlanan Merdan emin hökmünde çykyş edýän serkerdäniň yşaraty boýunça onuň ýanyna – göreş meýdançasynyň merkezine bardy. Emin ilki Merdanyň, soňra bolsa Annamerediň elliklerini, geýimlerini barlaşdyrды. Soňra garşydaşlar biri-birine gaýyş elliklerini degrip salamlaşdylar. Şonda Merdan ilkinji göreşinden bäri tälimçisiniň tabşyrygyna eýerip, endik edinen edäheti bilen garşydaşynyň garaçygyna dikildi. Annamerediň gözlerinde parahat äwmezlik polatdan guýlana kybapdaş aýgytlylyk bilen gatyşyp-garyşyp gidýärdi.

“Ine pälwanyň nazary diýip şuňa diýerler. Onuň kellesinde seniňki ýaly bolar-bolgusyz ham-hyýallar, paşmajak arzuwlar, gorjалан ary öýjügi kimin hyň berip durmaýar. Häzir göreşiň ilkinji tapgyrynda serpmeden gaýdan ýaly edip goýberer welin, ähli pikirjikleriň edil laýyjak barmaly ýerine barar duruberer. Saňa geregi hem şol!”

Merdan pikirlerini tamamlamaga ýetişmedi.

-Boks!-diýen söz bilen birlikde yzly-yzyna özüne salgan iki ýumruk bilen bir wagtda aýaklaryna badak atmak üçin aşakdan galgan aýak Merdany pikir ummanyndan sogrup, göreş meýdançasynyň merkezine taşlady. Ol garşydaşynyň zarbalarynyň tapgyryny hatda görmäge-de ýetişmedi. Ýöne çagalykdan bäri on

ýylyň dowamynda türgenleşiklerden türgenleşiklere, göreşlerden-göreşlere endik etdirilen bedeni Merdanyň aňyna dahylsyz hereket etdi. Gündeki surnukdyryjy türgenleşiklerde ýonulyp-sünnälenip gözeilmez çaltlyga garşy gözeilmez çaltlygy goýmaklyk öwredilen gollar we aýaklar Annamerediň zarbalaryny yzyna serpikdirdiler-de, howply ýakynlyga gelen garşydaşdan daşlaşmak üçin bir-iki ädim yza çekildiler.

Bada-bat özüne gelip, durky-düýrmegi bilen islendik zarba zarba bilen jogap bermäge taýýar bolup, dartylyp duran kirşe dönen Merdan ilki bilen garşydaşynyň ýüzüne garady. Onuň gözleri göýä: “Berekella! Özümiziňkilerden ekeniň-ow!” diýýän ýaly garşydaşyna bolan hormat-sylag bilen gülümsireýärdiler. “A sen nämedir öýtdüň?! Ilkinji pursatda düňderip goýberäýerin diýip pikir etdiňmi?!” diýip öz-özünden kanagatlanma bilen oýlanan Merdan has hem çuslandy.

Şondan soň Merdan göreşden hem garşydaşyndan galan ähli zady unutdy. Jahan hem, Annamerediň özüne garanyňda has çalasyndygy hakynda oýlanmalar hem ýadyndan çykdy. Aňynda diňe göreşiň ähli usullaryny ýerbe-ýer tertipli ulanmak hakynda hasaplamalar galdy.

“Çepbekeý ekeni! Çepiniň urgusy hem juda güýçli. Iň howply ýagdaý. Juda seresap bolmaly. Şol elini oslagsyz ulanýar” diýip garşydaşynyň nobatdaky zarbasy degen böwrüniň agyrysyna diň salan Merdan pikir öwürdi-de, hüjüm etmäge imrigip, hüjümiň hatyrasyna goranmagy sähel wagtlyk ýadyndan çykaran Annamerediň üstüne el we aýak urgularynyň tutuş tapgyryny ýagdyrды. Emma ýeke pursatda hüjümden goranyşa geçip, zarbalaryň ählisini yzyna serpikdirmegiň hötdesinden gelen Annameret ýene-de hüjüme geçdi. Sagyndan, solundan, endamynyň goranyşdan açyk ýerlerine, aýaklaryna edilýän hüjümden goranmaga zordan ýetişýän Merdanda özüni gaýgyrman ýepbekleýän garşydaşyna bolan hormat, öz gowşaklygyna bolsa içiýangynlylyk barha artýardy.

“Gör-ä muny ediberşini! Ýumruklary dagy degen ýerini goparyp gelýär! Özem edil suwulgan ýaly sypjyk, maýmyn ýaly çalasyn. Eliňi bir salgaýançaň iki salgaýar! Zarbalaryň biri nyşana degse onusy pys geçýär... Ýeri indi munuň bilen näme etmeli? Ýa

şeýdip ýeňläýmeli bolarmyka? Ol hem şol goşa garamygyň öňünde...”

Bu pikirden ýaňa Merdanyň ýüregi jigläp gitdi. Annamerediň arasy üzülmeyän hüjümi zerarly ýapyk goranyşa geçip, barha çünke gysylyp barýan Merdan özüni göreş meýdançasyndan gözlerini gizläp, ezilen towuk ýaly müzzerlip çykyp barýan halda göz öňüne getirende, haýykdy. Eýýäm şeýle hala düşen dek, içinden ýygryldy.

“Ýok-la, beýle zada ýol berip bolmaz!”

Ol özüni ýepbeklemeklige başagaý bolup biraz seresaplylygy elden beren Annamerede garşy aldaw urgusy bilen aýagyny salgady. Garşydaşynyň duýdansyzlykdan ýaňa pirimine aldanyp, düýrmegi bilen şol urgudan goranmaga çalşandygyndan peýdalanyp hem elleri bilen yzly-yzyna onuň böwrüne suňşurdy. Annameret böwrüni onuň zarbalaryndan goramak üçin elleriniň goragyny biraz aşak düşürende bolsa Merdan ýumrugy bilen onuň ähiniň aşak ýanyndan galdyryp goýberdi. Emma Annameret oslagsyz urgy zerarly yza serpigip gitse-de, Merdanyň taýýarlyksyz urgusy gowşak boldumy nämemi, seňselemedi. Ýöne ol hüjüm etmesini bes edip, mazaly özüni dürsemek üçin goranyşa geçdi. Olar göreş meýdançasynda pyrlanyp başladylar.

“Hawa, gysga wagtlyk onuň hüjümleriniň öňüni aldym. Indi ol has seresaply hereket eder. Men näme etmeli?!” diýip ýetişibildiginden oýlanýan Merdan iň bolmanda göreşi deň hasap bilen tamamlamak üçin çykalga agtarýardy. Tejribeli pälwan bolandygy zerarly ýaňkyja üstünliginden Merdanyň başy aýlanmaýardy. Bu tötänlikdi. Beýle tötänlik hatda aňrybaşy ussat pälwanlary-da serpmeden gaýdan ýaly edip bilýärdi. Ol Annamerediň sähel salymdan özüni dürsäp gaýtadan hüjüme geçjegine-de, onuň özüne garanynda has güýçli, has çakgandygyna-da, eger-de işjeň göreşi dowam etdirse onuň özüni ahyry maýyna salyp, ýekeje esasy urgy bilen huşundan gidirip biljekdigine-de düşünyärdi. “Onda näme etmeli?! Göreşiň dört tapgyry gutarýança meýdançanyň içinde ondan gaçyp gezmelimi? Ol beýle herekete-de ýol bermez! Sebäbi ol iki esse dagy çalasyn. Bir bökýänçäň iki bökýär. Gaçyp goranmak usulyňy saýlap alsaň gaýta bahym zýýndan ýetdiräýmeseň... Onda nätmeli?”

Birdenem Merdanyň aňynda ýyldyrym çakan ýaly bolup gitdi. Halypasynyň öwran-öwran gaýtalaýan sözleri hakydasyna geldi: “Garşydaşyňyzy äsgermezlik etmän, oňa gaharlanmaň, ony ýigrenmän. Hatda oňa ýöne bir hormat goýmak bilen hem çäklenmän! Ony söýüň! Tutuş durkuňyz-düýrmegiňiz bilen, edil özüňizi, iň ýakyn adamyňyzy söýüşüňiz ýaly söýüň! Onuň her bir hereketini sypdyrman synlaň! Özüňize siňdiriň. Ekiz taýlar biri-biriniň agyry-ynjysyny hem, pikirlerini hem hatda uzak aralyklardan-da duýýarlar diýilýär. Sizem garşydaşyňyzyň ekiz taýyna öwrüliň! Onuň her bir hereketini, her bir duýgusyny syzyň, pikirlerini okaň, indiki ulanjak göreş usullaryny öňünden kesgittläň...Garşydaş güýçli bolanda ony diňe şeýle edip ýeňip bolar”

Merdanyň göwrümi giňäp gitdi. “Hakykatdan hem men hälden bäri ýalňys hereket edip gelipdirin. Men Annamerede, onuň hereketlerine düşünmedim, düşünmek hem islemedim. Indi bolsa başgaça hereket etmeli! Ol häzir näme eder? Elbetde demine dürsäp bolar-da hüjüm edip başlar. Onuň nähili yetmezçiligi bar?! Beden gurluşynda, çalasyňlygynda, göreş sungatynda, güýç-kuwватыnda hiç-hili çirk ýok. Ähli zatda ol menden üstün. Ýöne ol häsiýeti boýunça juda gyzma. Hüjüm edip başlasa saklanmagy bilmeýär. Ýaňy hem şonuň üçin ýalňysdy. Elbetde onuň ýaňky howply urguny goýbermegi ýönekeý bir tötänlik. Ýöne ol ganygyzmalygy zerarly şol tötänligiň emele gelmegine mümkinçilik döredýär. Onda nähili hereket etmeli?! Ony ýene-de hüjüme imrikdirmeli, seresaplylygy elden bermäge mejbur etmeli. Elbetde ol güýçli pälwan, atyny oka berip, ýeke esasy zarbanyň astyna düşmez, soňky pursatda-da bolsa, ýaňkysy ýaly eýdip-beýdip goranmaga ýetişer. Ýöne iki-üç gezek şonuň ýaly urgulary sypdyrsa ony hasabyň umumy möçberi boýunça ýeňmäge, iň bolmanda ýaryşy deňme-deň tamamlamaga mümkinçilik bar... Ýöne elbetde ony gyzdyrmak üçin onuň kötegini iýip ýörmek kyn-a bolar welin, onda-da nätjek-dä, çydamaly bolar-da... Pyragy atamyzyň aýdyşy ýaly: “Hile hem batyrlykdyr ýerinde, ony başarmaga...”

Merdan pikiriniň soňuna nokat goýmaga ýetişmedi. Ýumruklaryny kelemenledip, ýeldegirmene aýak biten ýaly bolup, üstüne

sürnüp gelyän Annamerediň öňünden zordanjyk sowlup ýetişdi-de, endikli hereket bilen onuň sag dulugyna suňşuryp goýberdi. Mazaly gönelip ýetişmäňkä-de urga myzaýyk etmedik garşydaşynyň ýene-de üstüne sürnüp gelyändigini gördi. “Eý Allam, bu adamyň ýasalyşy nämedenkä?” diýip göwnaçyk oýlanan Merdan ýapyk goranyşa geçdi.

Şondan soňra biri-birine hormat goýýan garşydaşlaryň arasynda göreşiň sungatynyň surnukdyryjy başdeşligi başlandy. Polatdan guýlana çalymdaş, derden ýaňa lowurdap duran bedenleriň, göreşiň türgenleşiklerde taplanan inçe tilsimleriniň, pälwanlaryň her pursatda islendik zarba zarba, tilsime tilsim bilen jogap bermegi oýlap tapýan aňlarynyň bäsdeşligi...

..Göreşiň tamamlanandygyny yglan eden depregiň zaňy ýaňlananda pälwanlaryň ikisi hem özleriniň neneňsi ýadandyklaryny bilip galdylar. Olar zordan aýak üstünde durdylar. Şonuň üçin hem olar demi-demine ýetmän “haş-haşlap” duruşlaryna göreş meýdançasyndaky emin ikisiniň hem elini ýokary göterip:

-Hasap deňme-deň gutardy. Pälwanlaryň ikisi hem ýeňiji diýlip yglan edilýär-diýende lüti süýnen Merdan ýadawlykdan ýaňa bildirer-bildirmez çaykanyp gitdi.

-Garşydaşlar, biri-biriňiziň eliňizi gysyň!-diýip emin olaryň arasyndan bir ädim yza tesdi. Annameret ýylgyryp Merdanyň elini gysdy-da, birdenem ony garsa gujaklady:

-Göreş üçin sag bol, gardaş! Haçandan bäri beýle lezzet almandym!-diýip Annameret pyşyrdanda, Merdan hem:

-Senem sag bol! Menem şeýle!-diýip jogap berdi.

Ony gujaklap durşuna Annameret ýene-de bir zatlar diýdi. Emma Merdan onuň diýýänlerine düşünmedi. Bu mahal onuň küýi-köçesi tomaşaçylaryň ilkinji hatarynda oturan zenanlaryň arasyndady. Maňlaýyndan syrygan der sebäpli oturanlaryň ýüzlerini düzüwli saýgaryp bilmeýän ýigit olaryň arasyndan ýürek gopduryjy maral gözleri agtarýardy. Birdenem pälwan ýigit ýitigini tapdy. Göz-göze sataşanda onuň kükreginde ýakymly alas-gopaslyk peýda boldy. Merdanyň göwnüne bolmasa näzeniniň mähirden püre-pür gözleri ýumşak gülümsireme bilen oňa geljekde nämedir bir zatlary, nähilidir bir juda-juda ajaýyp hem pynhan zatlary wada berýän ýalydy. Hekaýalar